

YTTRANDE

2020-10-20

Dnr U2020/04429/GV

Utbildningsdepartementet

Betänkandet SOU2020:43 Bygga bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (dnr U2020/04429/GV)

Sammanfattning

Vi instämmer i stort med de förslag som utredningen lagt fram. Vi har dock betänkligheter gällande tiden för införandet av ämnesorienterat gymnasium/vuxenutbildning och anser att detta bör senareläggas ett år. Av det följer att ämnesbetyg på gymnasienivå också senareläggs ett år.

Vi tror att det finns en risk att ett nytt ämnesutformat gymnasium kommer att minska valmöjligheterna för eleverna, och att utredningen inte berör konsekvenserna av detta utan överlämnar utformningen till Skolverket.

Vi anser att betygsinflationen inte kommer att minska med utredningens förslag om kompensatorisk betygssättning; i övrigt är det ett bra förslag.

Vidare anser vi att införandet av betyget Fx *kan* vara bra, men att konsekvenserna är mycket oklara och behöver därför utredas ytterligare.

Vi tror att utredningens förslag kommer att belasta vår kommun ekonomiskt främst på grund av det nya administrativa system som måste införas och dessutom köras parallellt med det gamla. Vi tror också att våra lärare kommer att behöva lägga en del tid på fortbildning kring förändringarna, samt på diskussioner om betygssättning och bedömning under flera år, vilket påverkar verksamhetens resurser i stort. Dock tror vi att lärarkåren och eleverna som helhet uppskattar förändringarna.

En implementering med så kallade ämnesbetygspiloter kan kanske vara en bra idé, men med tanke på mängden huvudmän och på de demografiska skillnaderna i landet anser vi att det kommer bli svårt att göra en likvärdig informations- och fortbildningskampanj med endast 300 lärare med detta uppdrag.

Avsnitt 11.4 Ämnen och ämnesplaner behöver ses över

Konsekvenserna av ett ämnesutformat gymnasium bör utredas vidare

Flera av dagens ämnen i gymnasieskolan innehåller många kurser som kan anses innehålla en progression sinsemellan. Men det finns också många ämnen som innehåller kurser som inte kan räknas ha en progression utan har ett annorlunda innehåll eller en annorlunda inriktning eller specialisering, i utredningen ”sidoordnade” kurser. Att skapa en ämnesorienterad gymnasieskola med nivåer i ämnena kräver någon slags progression mellan nivåerna, annars kommer betygssättningen bli svår på många sätt. Frågan är vad som kommer hända med alla sidoordnade kurser. Antingen kommer de bli egna ämnen, vilket gör att idén med ämnesutformat gymnasium med ämnesbetyg minskar i betydelse, eller kommer flera av dessa försvinna, vilket gör att valmöjligheterna för eleverna minskar. Uttryckt på annat sätt innebär det att statens styrning ökar på bekostnad av huvudmännens.

Oavsett utfall anser vi att dessa konsekvenser inte beaktas i utredningen i tillräcklig grad. Skolverkets uppdrag att utforma programstrukturer och ämnesplaner med betygskriterier kommer därför att behöva tid och varsamhet, vilket vi anser kommer att göra att tidpunkten för implementering bör skjutas på, se nedan.

Avsnitt 13.1 Elevens kunskapsnivå under betyget E ska synliggöras med ytterligare ett underkänt betyg

Betyget Fx bör testas ytterligare på skolor och effekterna bör utvärderas innan implementering

Flera goda argument förs fram som talar för ett införande av betyget Fx, men hur kan vi veta hur lärarna kommer att använda sig av betyget och hur eleverna kommer att reagera på att få Fx och det andra underkända betyget F, som nu löper risk att bli än mer stigmatiserande? Vi anser att osäkerheten kring hur utbildningssystemet och lärarna och eleverna däri kommer att agera och reagera är för stor för att införa betyget Fx i detta skede. Blir det exempelvis verkningslöst på gymnasienivå, men effektivt i grundskolan?

Avsnitt 15.1 Ikraftträdande

Vi anser att ett ikraftträdande av ämnesbetyg och ämnesorienterad gymnasieskola kan ske höstterminen 2025

En övergång till ämnesbetyg och ämnesordnad gymnasieskola är en stor, men välkommen, förändring. Beslutsordningar, själva arbetet som Skolverket måste genomföra samt den informations- och implementeringskampanj som bör föregå ikraftträdandet kommer, enligt oss, att ta tid som gör att en igångsättning inte är rimlig till hösten 2024.

Avsnitt 16.5.2 Närmare om konsekvenserna för verksamheterna

Kompensera huvudmännen med ett generellt statsbidrag

Förändringarna kommer att belasta huvudmännen på olika sätt, både ekonomiskt och andra resurser. Att hålla dubbla administrativa system igång samtidigt innebär kostnader. Tid på möten för fortbildning och andra implementeringsaktiviteter är en resurs som kommunen får hantera i en redan pressad miljö. Någon kompensation för detta planeras inte. Insatsen med ämnesbetygspiloter som föreslås kommer inte att fungera likvärdigt över landet.

Avsnitt 16.7.1 Konsekvenser av förslagen i förhållande till betygsinflation

Ett system för ankring eller betygsfördelning bör skyndsamt utredas och införas, helst, om det är möjligt, utan att inskränka lärarens professionalism.

En kompensatorisk betygssättning kommer att öka kraven på lärarens professionalism, vilket är positivt. Däremot kommer den här dragningen åt holistisk bedömningspraxis att göra den betygssättande läraren än mer utsatt för yttre påverkan. En pågående betygsinflation kommer därmed inte att kunna stävjas med detta förslag; snarare ökar risken för inflation enligt oss.

Hur en kompensatorisk betygssättning kommer att påverka en eventuell inflation i gymnasieskolan är mycket oklart då det där handlar om ett nytt system. Kommer ämnesbetygen få en stabiliserande effekt eller kommer lärare och elever få en förväntan om ökande betyg i och med ökande nivå?

I detta ärende har Barn- och utbildningsnämnden i Sundsvalls kommun beslutat. Pål Christensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också C deltagit.